

Latest time to daven Shacharit

Q I woke up very late one day. What is the latest one can *daven Shacharit*? Is the davening at that time the same as usual?

שם ס"ק ז

ואחר חצות - משמע מלשון הר"ב, דאפילו תיכף אחר חצות אסור להתפלל שחרית, ואדלעיל קאי: בין עבר במזיד או טעה בשוגג. ויש מקילין בהחצי שעה שאחר חצות. ולדינא משמע מפמ"ג ודה"ח שאין לזוז מפסק הר"ב, וכן משמע מביאור הגר"א, דבאמת כבר הגיע זמן מנחה, שמתחלת מתחילת שבע אלא ממעם שאין אנו בקיאים ושמא יבוא למעוה וע"כ אסרו חז"ל, ע"כ כששגג או נאנס ולא התפלל קודם חצות ימתין אחר חצות חצי שעה (דהיינו כדי שיגיע זמן תפלת מנחה) ויתפלל מנחה ואח"כ שחרית בתורת השלמה ולא להיפך. וגם דוקא בשגג או נאנס, אבל במזיד אין לו תקנה כמו שיתבאר כ"ז בסיומן ק"ח. אמנם בדיעבד אם התפלל שחרית בחצי שעה זו שאחר חצות, יצא וא"צ להתפלל שנית [דה"ח ע"י ע"ש עוד] ועיין בחידושי רע"א מה שכתב בשם הצ"ח בענין זה:

1. שולחן ערוך אורח חיים סי' פט סעי' א

זמן תפלת השחר, מצוותה שיתחיל עם הנץ החמה, כדכתיב: "ויראוך עם שמש" (תהילים עב, ה) ואם התפלל משעלה עמוד השחר והאיר פני המזרח, יצא. ונמשך זמנה עד סוף די שעות שהוא שלישי היום. ואם טעה, או עבר, והתפלל אחר די שעות עד חצות, אע"פ שאין לו שכר כתפלה בזמנה, שכר תפלה מיהא איכא. הגה: ואחר חצות אסור להתפלל תפלת שחרית (כ"י בשם הרשב"א פרק תפלת השחר) וע"ל ריש סי' ק"ח.

2. משנה וגמרא, ברכות דף כו עמוד א

משנה. תפלת השחר עד חצות, רבי יהודה אומר: עד ארבע שעות. תפלת המנחה עד הערב; רבי יהודה אומר עד פלג המנחה. תפלת הערב אין לה קבע; ושל מוספין כל היום, (רבי יהודה אומר: עד שבע שעות).

גמרא. ורמינהו: מצוותה עם הנץ החמה, כדי שיסמוך גאולה לתפלה ונמצא מתפלל ביום! - כי תניא ההיא - לותיקין, דאמר רבי יוחנן: ותיקין היו גומרים אותה עם הנץ החמה. וכולי עלמא עד חצות ותו לא? והאמר רב מרי בריה דרב הונא בריה דרבי ירמיה בר אבא אמר רבי יוחנן: טעה ולא התפלל ערבית - מתפלל בשחרית שתיים, שחרית - מתפלל במנחה שתיים! - כולי יומא מצלי ואזיל, עד חצות - יהבי ליה שכר תפלה בזמנה, מכאן ואילך - שכר תפלה יהבי ליה, שכר תפלה בזמנה - לא יהבי ליה.

4. שולחן ערוך אורח חיים סי' נח סעי' ו

אע"פ שזמנה [של קריאת שמע] נמשך עד סוף השעה הג', אם עברה שעה ג' ולא קראה קורא אותה בברכותיה כל שעה די שהוא שלישי היום, ואין לו שכר כקורא בזמנה. ואם עברה שעה די ולא קראה, קורא בלא ברכותיה כל היום.

ביאור הלכה שם

קורא בלא ברכותי - עיין במ"ב. ואף שדעת הפר"ח כדעת הרמב"ם שלא נתן קבע לברכות, כבר פסקו רוב האחרונים וכמעט כולן כדעת הרא"ש והטור והשו"ע; ועיין בתשובת משכנות יעקב בס"י ע"ז שדעתו נוטה להכריע בדיעבד עד חצות כמו גבי תפלה, דקי"ל לקמן בסיומן פ"ט שאם עבר הזמן תפלה, אעפ"כ מתפלל עד חצות עי"ש. ואפשר שיש לסמוך ע"ז לענין אם היה לו אונס שלא היה יכול לקרות הברכות עד די שעות, כי מצאתי בספר מהרי"ל הלכות תפילה שכתב בשם מהר"ש שהמנהג להקל בנאנס שלא להפסיד הברכות:

3. משנה ברורה סי' פט ס"ק ו

או עבר - ר"ל: שבמזיד שהה את התפלה עד שעבר זמנה ואח"כ התפלל, אעפ"כ יצא ידי חובת תפלה אף שהיתה שלא בזמנה, וה"ה שלכתחילה אם לא התפלל מקודם, צריך להתפלל אחר די שעות עד חצות, רק שאין לו שכר כתפלה בזמנה. וטוב שיתפלל אז בתורת נדבה כי יש פוסקים שסוברים דבהזיד עד די שעות, טוב לא מצי להתפלל כלל, ע"כ יתפלל ויתנה שאם מצד הדין הוא פטור הוא בתורת נדבה [פמ"ג]: